3 POSTOJE ŽÁKŮ KE ČTENÍ

Třetí aspekt čtenářské gramotnosti ve výzkumu PIRLS tvoří – vedle čtenářských záměrů a procesů porozumění – čtenářské chování a postoje žáků. Čtenářské aktivity a postoje žáků ke čtení byly zjišťovány prostřednictvím žákovských dotazníků.

Výsledky žáků v oblasti čtenářských postojů je zajímavé porovnat nejen s výsledky jiných zemí, ale také se zjištěními dalších mezinárodních výzkumů čtenářské gramotnosti. Nabízí se zejména **výzkum PISA**, který se uskutečnil v roce 2000 a zaměřil se na 15leté žáky. Přestože byly v obou výzkumech použity jiné formulace otázek, a přímé porovnání je proto obtížné, lze říci, že mají žáci 4. ročníků pozitivnější vztah ke čtení než 15letí žáci. Čtení je více baví a v průměru čtou také častěji. Jediným materiálem, který čtou patnáctiletí žáci více než žáci 4. ročníků, jsou časopisy.

Ve výzkumu PISA byl kvůli možnosti porovnání postojů žáků z jednotlivých zemí vytvořen *index zájmu žáků o četbu*.[6] Z mezinárodního srovnání vyplývá, že **Česká republika** patřila k zemím, kde je zájem o četbu poměrně velký. Dívky však o čtení projevily mnohem větší zájem než chlapci. Česká republika byla zemí s druhým největším rozdílem v zájmu o četbu mezi chlapci a dívkami, největší rozdíl mezi chlapci a dívkami byl ve Finsku.

Ve výzkumu PIRLS se **Česká republika** umístila na opačném konci žebříčku. I když čtou čeští žáci 4. ročníků poměrně rádi, v jiných zemích je zájem těchto mladších žáků o četbu mnohem větší. Velké rozdíly mezi chlapci a dívkami, které byly zjištěny ve výzkumu PISA, se ve výzkumu PIRLS potvrdily.

Oba výzkumy se rovněž zabývaly *využíváním knihoven*. Ve výzkumu PISA byl této problematice věnován pouze malý prostor, zatímco výzkum PIRLS poskytl bohatý materiál ke zpracování. Oba výzkumy však prokázaly, že jsou v **České republice** školní i veřejné knihovny využívány méně než v jiných zemích. Ve výzkumu PIRLS byla navíc velká pozornost věnována třídním knihovnám, které jsou u nás sice využívány o něco více, ale oproti jiným zemím jsou velmi špatně vybaveny.

V následujícím textu jsou podrobněji zpracovány výsledky výzkumu PIRLS, zejména postoje žáků ke čtení, společné čtenářské aktivity žáků a jejich rodičů a využívání knihoven.[7]

3.1 VZTAH ŽÁKŮ KE ČTENÍ

3.1.1 OBLIBA ČTENÍ

Ve všech zemích, které se výzkumu PIRLS účastnily, většinu žáků čtení baví. V průměru více než 60 % žáků čtení velmi baví, 24 % žáků čtení spíše baví.

V **České republice** je vůbec *nejnižší* obliba čtení ze všech 35 zúčastněných zemí. Čtení velmi baví pouze 45 % českých žáků, naopak 23 % žáků čtení nebaví.

[6] Index byl vytvořen na základě vyjádření žáků k následujícím tvrzením: nechtěl bych přestat číst, protože mě čtení baví; ve volném čase si čtu; čtení mě někdy úplně pohltí.

[7] Výsledky výzkumu PISA jsou uvedeny v mezinárodní zprávě *Literacy Skills for the World of Tomorrow: Further Results from PISA 2000*. Paris: OECD, 2003.

Ve všech zemích baví čtení více dívky než chlapce. Největší rozdíly v zájmu o četbu mezi dívkami a chlapci byly shledány v Nizozemsku, nejmenší v Makedonii. **Česká republika** patří k zemím s poměrně velkými rozdíly mezi dívkami a chlapci. Přestože dívky z České republiky čtou raději než chlapci, v mezinárodním srovnání se v oblibě čtení umístily na posledním místě.

Graf 3.1 ukazuje průměrnou oblibu čtení u dívek a chlapců v jednotlivých zemích. Čím více se výška sloupce blíží k hodnotě 4, tím více žáky čtení baví a naopak. Průměry byly spočítány z odpovědí dívek a chlapců na škále od 1 do 4, kde hodnota 1 odpovídá tvrzení, že je čtení velmi nebaví, a hodnota 4 tvrzení, že je čtení velmi baví.

Graf 3.1
Průměrná obliba čtení u dívek a chlapců

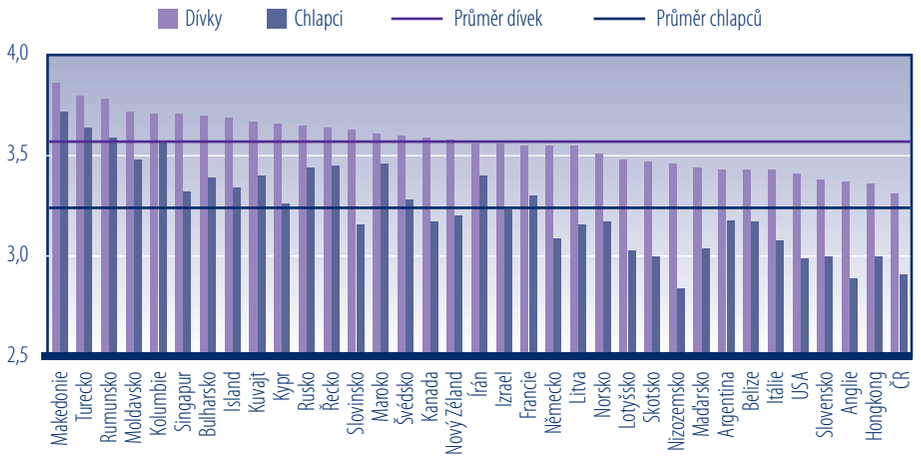

3.1.2 SOUVISLOST MEZI OBLIBOU ČTENÍ A VÝSLEDKY ŽÁKŮ

Žáci, které čtení baví, dosáhli ve všech zemích lepších výsledků než ti, které čtení nebaví. Celkově větší úspěšnost dívek v testu lze tedy částečně vysvětlit tím, že dívky čtou raději.

V grafu 3.2 jsou zachyceny průměrné výsledky dívek a chlapců podle toho, jak je baví čtení. Kromě České republiky je zde pro srovnání uveden také průměr starých a nových členských zemí EU. Z grafu je patrné, že rozdíly mezi dívkami a chlapci se stejnou úrovní obliby čtení jsou v České republice minimální. Výjimku tvoří skupina žáků, které čtení velmi nebaví, kde je v rámci sledovaných skupin rozdíl ve prospěch dívek největší (15 bodů).

Graf 3.2
Průměrný výsledek dívek a chlapců podle obliby čtení

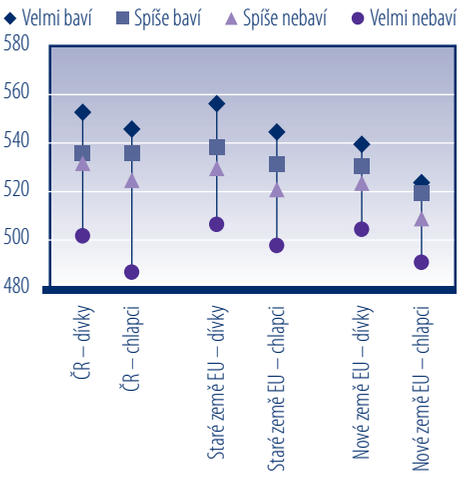

3.1.3 ČTENÍ VE VOLNÉM ČASE

Výzkum PIRLS potvrdil, že žáci, které čtení baví, si čtou ve volném čase častěji než žáci, které čtení nebaví. A častější čtení je zase spojeno s lepším výsledkem v testu. **Čeští žáci** jsou v mezinárodním srovnání průměrnými čtenáři. Alespoň jednou týdně si čte pro radost 71 % českých žáků, 38 % si čte denně. Téměř třetina českých žáků si ve volném čase čte jen zřídka nebo vůbec ne. Tyto údaje téměř přesně odpovídají mezinárodnímu průměru.

Stejně jako v jiných zemích si u nás čtou častěji dívky než chlapci. Přibližně *40 % českých chlapců* si však nečte *téměř vůbec*. Ve srovnání s dívkami je to dvojnásobek.

3.1.4 CO ŽÁCI ČTOU

V mezinárodním průměru čtou žáci nejvíce příběhy nebo romány a naučnou literaturu. Po nich následují návody nebo pokyny, časopisy a komiksy. Nejméně oblíbeným materiálem jsou noviny.

V grafu 3.3 můžeme pozorovat rozdíly, které se objevují mezi starými a novými členskými zeměmi EU. V nových zemích včetně **České republiky** patří k nejoblíbenějším materiálům naučná literatura a časopisy, zatímco ve starých zemích jsou to příběhy nebo romány.

Graf 3.3
Podíl žáků, kteří čtou alespoň jednou týdně různé tištěné materiály

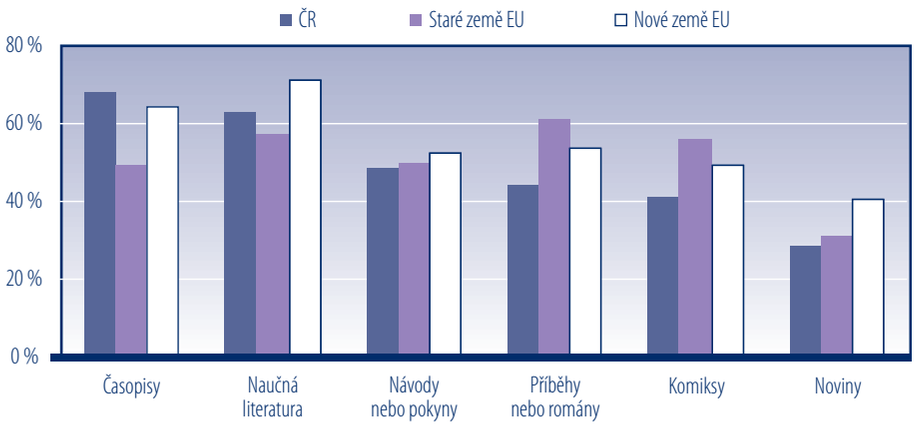

Procento českých žáků, kteří čtou příběhy nebo romány alespoň jednou týdně, je v mezinárodním srovnání jedno z nejnižších. Naopak k nejvyšším patří procento těch, kteří příběhy nebo romány nečtou vůbec. V **České republice** je nečte 37 % žáků, mezinárodní průměr je 19 %.

Právě čtení příběhů nebo románů se však ukázalo jako rozhodující v souvislosti s rozvojem čtenářských dovedností. Žáci, kteří je čtou denně, dosáhli v mezinárodním průměru o 34 bodů více než ti, kteří je nečtou vůbec. V ČR činí tento rozdíl 26 bodů. Pravidelné čtení ostatních druhů textů (včetně naučné literatury) se lepším výsledkem v testu neprojevilo.

V naprosté většině zemí čtou příběhy nebo romány spíše dívky než chlapci. Naopak chlapci čtou ve srovnání s dívkami častěji kratší texty, především komiksy a návody nebo pokyny.

V grafu 3.4 jsou uvedeny rozdíly v četbě jednotlivých tištěných materiálů mezi dívkami a chlapci v České republice. Je vidět, že příběhy nebo romány čte pravidelně (alespoň jednou týdně) pouze třetina chlapců. Téměř polovina je nečte vůbec. Toto procento je ve srovnání s mezinárodním průměrem dvojnásobné a patří k nejvyšším ze všech zúčastněných zemí.

Graf 3.4

Podíl českých dívek a chlapců, kteří čtou alespoň jednou týdně různé tištěné materiály

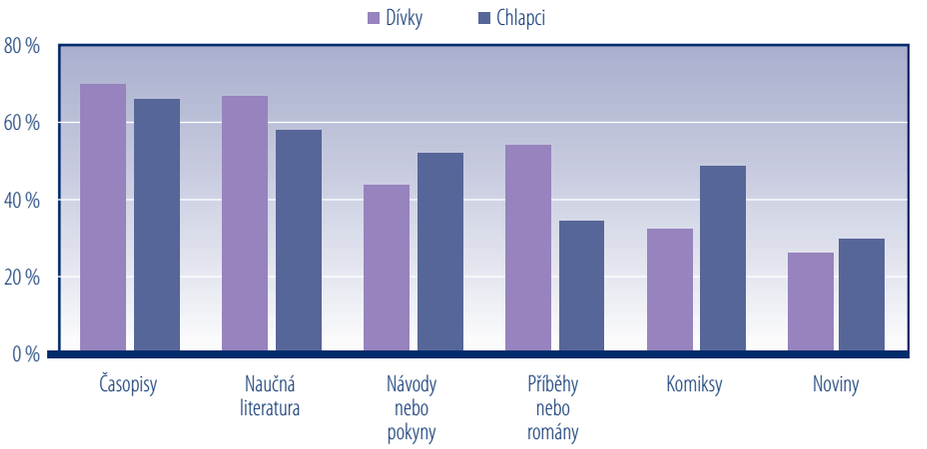

3.2 ČTENÍ A ČTENÁŘSKÉ AKTIVITY V RODINĚ

Většina údajů v této části byla získána prostřednictvím dotazníků pro rodiče. Dotazníky pro rodiče byly zadávány ve všech zúčastněných zemích kromě USA a Maroka.[8] Ve všech zemích s výjimkou Kypru a Izraele na otázky v dotazníku odpověděli spíše rodiče, jejichž děti v testu dosáhly lepších výsledků. V České republice dotazníky vyplnilo 89 % rodičů.

3.2.1 PŘEDČÍTÁNÍ KNIH DĚTEM

Rodiče se vyjadřovali k tomu, jak často svým dětem předčítali v době, než začaly chodit do školy, a jak často jim předčítají v současné době.

Předčítání knih v předškolním věku je velmi častou aktivitou rodičů zejména v Anglii, na Islandu, v Nizozemsku, na Novém Zélandu a ve Skotsku. Naopak v zemích jako Írán, Kuvajt nebo Turecko svým dětem často předčítala pouze pětina rodičů a celá čtvrtina jich dětem nečetla knihy nikdy. Jak je vidět z grafu 3.5, Česká republika se nachází přibližně na úrovni průměru starých členských zemí EU a na prvním místě ze sedmi zúčastněných nových členských zemí.

[8] V některých zemích (Anglie, Argentina, Belize, Izrael, Kypr, Nizozemsko a Skotsko) však na dotazník odpovědělo méně než 70 % rodičů, takže údaje o těchto zemích mohou být zkreslené.

Graf 3.5
Podíl žáků v zemích EU, kterým rodiče před vstupem do školy četli často

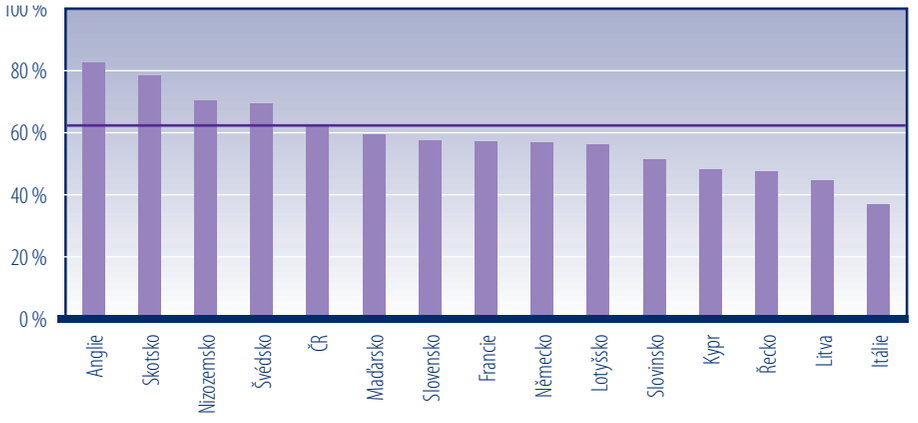

Předčítání knih před vstupem do školy má ve všech zemích s výjimkou Řecka pozitivní vliv na výsledky žáků. Čím častěji rodiče svým dětem v předškolním věku četli, tím lepších výsledků žáci dosáhli. Rodičů, kteří svým dětem v předškolním věku vůbec nečetli, je však v evropských zemích s výjimkou Itálie a Řecka velmi málo, například v České republice pouhá 2 %. Pozitivní vliv na výsledky žáků, i když o něco méně výrazný, byl ve většině zemí zjištěn také u vyprávění příběhů. Graf 3.6 uvádí výsledky podle frekvence těchto dvou činností pro Českou republiku a staré a nové členské země EU.

V některých zemích se frekvence předčítání rodičů žákům s věkem žáků zvyšuje, v jiných zemích se naopak snižuje. Mezi země, kde rodiče předčítají devítiletým žákům více než dětem v předškolním věku, patří méně rozvinuté země, v rámci Evropské unie jsou to jihoevropské země a Lotyšsko.

Graf 3.6
Průměrný výsledek žáků podle frekvence předčítání knih a vyprávění příběhů v předškolním věku

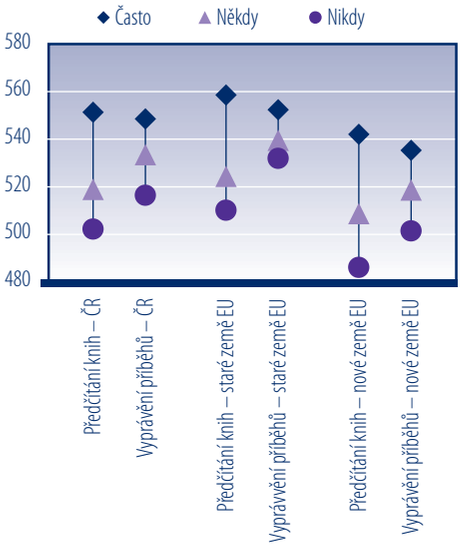

Na rozdíl od předčítání v předškolním věku se neprokázalo, že by předčítání žákům 4. ročníků mělo pozitivní vliv na jejich výsledky v testu. Ve většině zemí dosahují nejlepších výsledků naopak žáci, kterým v tomto věku rodiče čtou pouze jednou měsíčně nebo nikdy. Zdá se tedy, že pokud rodiče svým dětem v tomto věku pravidelně (alespoň jednou týdně) předčítají, jde spíše o žáky, kterým samostatné čtení stále ještě činí problémy, kdežto zdatnější čtenáři si již raději čtou sami.

Z pohledu psychologa je velmi důležité nepřestávat dětem předčítat, jakmile začnou chodit do školy

„Z posluchače se může stát čtenář; věk 6–10 let. S prvním školním rokem nesmí rodiče s předčítáním přestat. Je chybou přestat s čtením. Dětské čtení je ještě namáhavé. Je to luštění znaků, které zatím nedávají smysl, je to k uzoufání. Se skutečným čtením to zatím nemá mnoho společného. S rodičovským čtením lze přestat, až když dítě začne čtení bavit. Kdy dokáže v přeslabikovaném najít smysl."

(MATĚJČEK, Z. Vývoj dítěte a čtení.
In: *Čtením ke vzdělání*. Praha: Svoboda Servis, 2004, s. 7.)

3.2.2 ČTENÍ ŽÁKŮ NAHLAS

Rodiče v dotazníku dále odpovídali na otázku, jak často nechávají své děti číst nahlas. Ukazuje se, že čtení nahlas věnují devítiletí žáci daleko více času než poslouchání toho, co jim předčítají jejich rodiče. Ze všech 35 zúčastněných zemí pouze v Nizozemsku žáci více naslouchají předčítání svých rodičů, než čtou nahlas. V pěti zemích (Kanada, Nový Zéland, Švédsko, Hongkong a Singapur) jsou tyto dvě aktivity poměrně vyvážené. Ve všech ostatních zemích převažuje čtení žáků nahlas nad předčítáním jejich rodičů.

Ani čtení nahlas však nemá vliv na lepší výsledek (s výjimkou některých mimoevropských zemí). Výsledky výzkumu PIRLS naznačují, že čtení nahlas je spíše jakousi podpůrnou aktivitou, která může být užitečná pro méně zdatné čtenáře, ale pro rozvoj pokročilejších čtenářských dovedností nemá příliš smysl.

3.2.3 POVÍDÁNÍ SI O TOM, CO ŽÁCI ČTOU

Povídání rodičů s dětmi o tom, co děti čtou, je typické zejména pro Řecko a Makedonii, naopak **Česká republika** patří spolu s Hongkongem, Německem a Nizozemskem k zemím, kde si rodiče se svými dětmi o těchto věcech příliš nepovídají.

V případě společného povídání o tom, co žáci čtou, nebyla zjištěna jednoznačná souvislost s výsledky, dá se pouze říci, že ve většině zemí dosahují nejhorších výsledků žáci, kteří si s rodiči nepovídají nikdy.

V grafu 3.7 jsou uvedena procenta žáků v zemích EU, kteří se s rodiči denně věnují těmto aktivitám: čtení nahlas, naslouchání předčítání rodičů a povídání si o tom, co žáci čtou. Je vidět, že Česká republika patří k zemím, kde se těmto aktivitám příliš času nevěnuje. Podobně je tomu v zemích jako Německo, Nizozemsko nebo Švédsko. Zdá se, že tyto aktivity mají souvislost spíše než se samotným čtením s celkovou kulturou země a jejími zvyklostmi.

Graf 3.7
Podíl žáků, kteří se s rodiči denně věnují různým čtenářským aktivitám

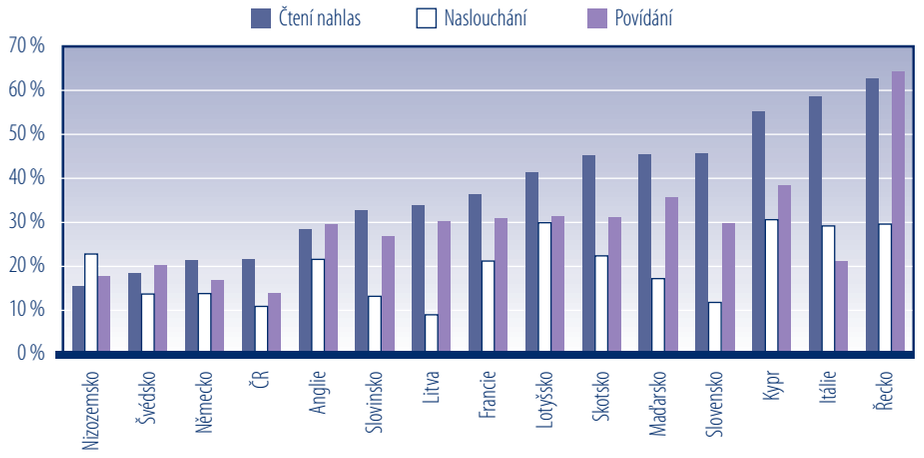

3.2.4 NAVŠTĚVOVÁNÍ KNIHOVNY NEBO KNIHKUPECTVÍ

Rodiče měli rovněž odpovědět na otázku, zda se svými dětmi chodí do knihovny nebo do knihkupectví. V osmi zemích (včetně dvou členských zemí EU) ze všech 35 zemí *nenavštěvuje* se svými rodiči knihovnu nebo knihkupectví více než polovina žáků. V grafu 3.8 uvádíme procenta těchto žáků pouze za země EU.

Žáci, kteří s rodiči nikdy nechodí do knihovny nebo do knihkupectví, dosáhli ve všech zemích horších výsledků než ti, kteří tam chodí jednou týdně nebo jednou měsíčně. V rámci zemí EU byly největší bodové rozdíly u těchto skupin žáků shledány ve Skotsku (38 bodů), nejmenší ve Švédsku (11 bodů). V České republice tento rozdíl činí 16 bodů.

Graf 3.8
Podíl žáků, kteří se svými rodiči nikdy nenavštěvují knihovnu nebo knihkupectví

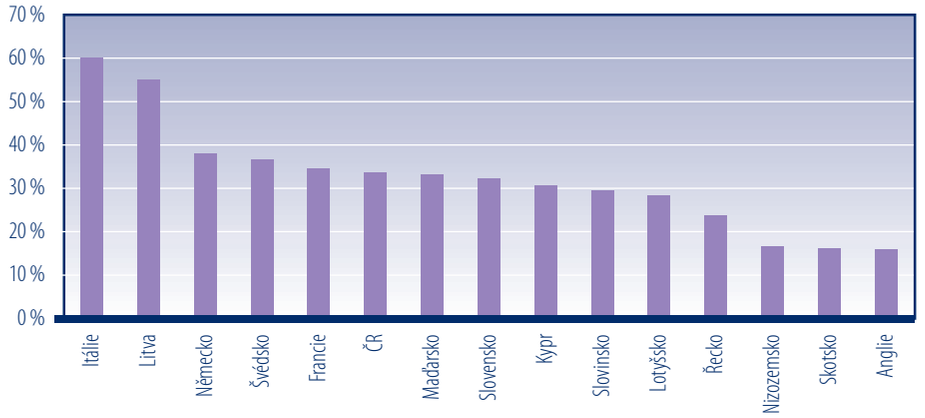

3.3 ŠKOLNÍ A TŘÍDNÍ KNIHOVNY

3.3.1 ŠKOLNÍ KNIHOVNY

V zemích EU a v anglicky mluvících zemích má s výjimkou Francie, Nizozemska, Kypru a Německa k dispozici školní knihovnu více než 80 % žáků (viz graf 3.11).

V **České republice** má školní knihovnu k dispozici více než 90 % žáků.[9] Školní knihovny většinou obsahují 500 a více knižních titulů a několik časopiseckých titulů (méně než 10). Čtyřicet procent českých žáků navštěvuje školy, v jejichž knihovnách se nachází více než 2000 knižních titulů.

V některých jiných zemích, včetně většiny postkomunistických, jsou však školní knihovny vybaveny mnohem lépe. Například v nejlépe vybaveném Slovinsku mají školní knihovnu k dispozici všichni žáci a 80 % z nich navštěvuje školy, které mají ve svých knihovnách více než 5000 knižních a více než 10 časopiseckých titulů.

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ŠKOLNÍCH KNIHOVEN

Ve většině z 35 zúčastněných zemí pracují ve školních knihovnách vedle učitelů také knihovníci. V řadě zemí se o knihovny starají rovněž dobrovolníci, zejména rodiče. V grafu 3.9 je znázorněno, jak tato situace vypadá v zemích EU a v anglicky mluvících zemích. V grafu jsou zachycena procenta z celkového počtu škol, které mají školní knihovnu.

Provoz školních knihoven v **České republice** zajišťují téměř ve všech školách učitelé. Podobně je tomu pouze na Slovensku, na Kypru, v Řecku a Turecku.

Graf 3.9

Personální zajištění školních knihoven v zemích EU a v anglicky mluvících zemích

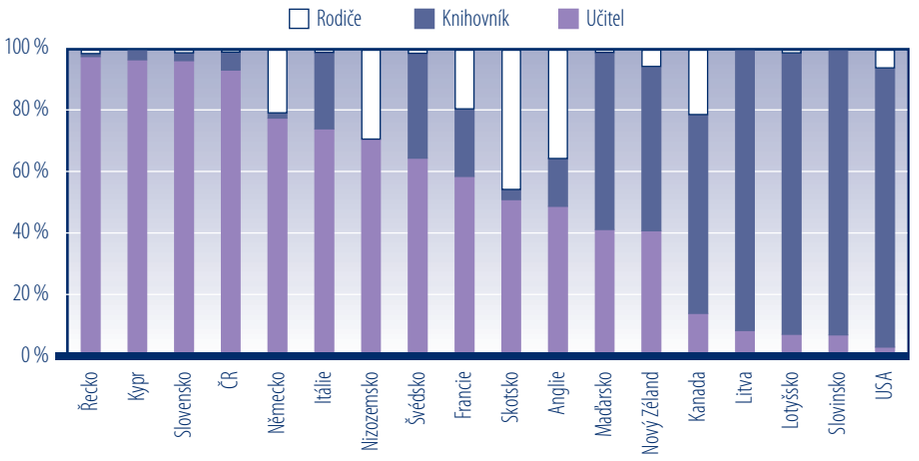

Skutečnost, jestli školy zaměstnávají knihovníka, do značné míry souvisí s tím, jak jsou jejich knihovny rozsáhlé. V grafu 3.10 je pro země Evropské unie a anglicky mluvící země v prvním sloupci znázorněno, kolik procent z celkového počtu škol, které mají školní knihovnu, vlastní více než 5000 knižních titulů. Další sloupec znázorňuje, kolik procent škol, které mají školní knihovnu, zaměstnává knihovníka. Je vidět, že v jednotlivých zemích roste procento školních knihovníků s tím, jak roste počet škol s dobře vybavenými knihovnami.

[9] Školní knihovnu má v ČR k dispozici 92 % z celkového počtu žáků a 87 % z celkového počtu škol.

Graf 3.10
Podíl škol s více než 5000 knižními tituly a podíl škol s knihovníkem v zemích EU a v anglicky mluvících zemích

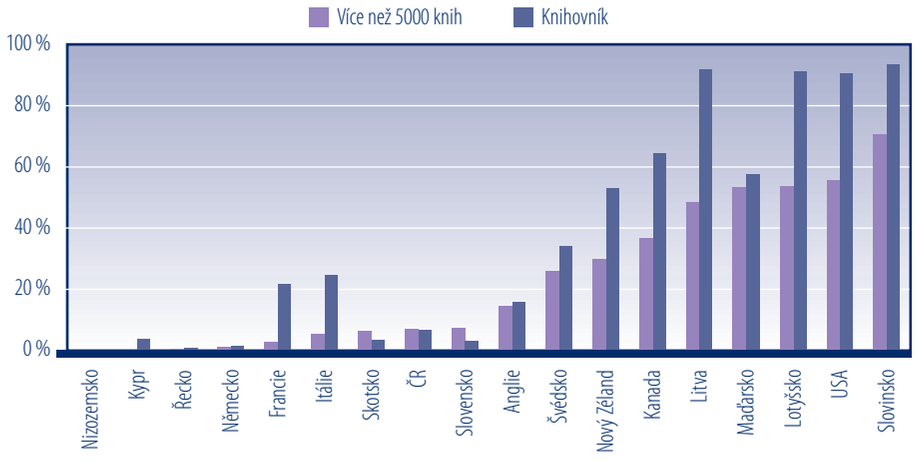

TŘÍDNÍ KNIHOVNY

Třídní knihovny nebo čtenářské koutky má v mezinárodním průměru (35 zemí) k dispozici 70 % žáků. K zemím, kde má třídní knihovny k dispozici 90 % žáků a více, patří zejména anglicky mluvící země, Kypr a Francie. V **České republice** je třídních knihoven poměrně málo, pouze 57 %.

Graf 3.11
Podíl žáků, kteří mají k dispozici školní a třídní knihovnu, v zemích EU a v anglicky mluvících zemích

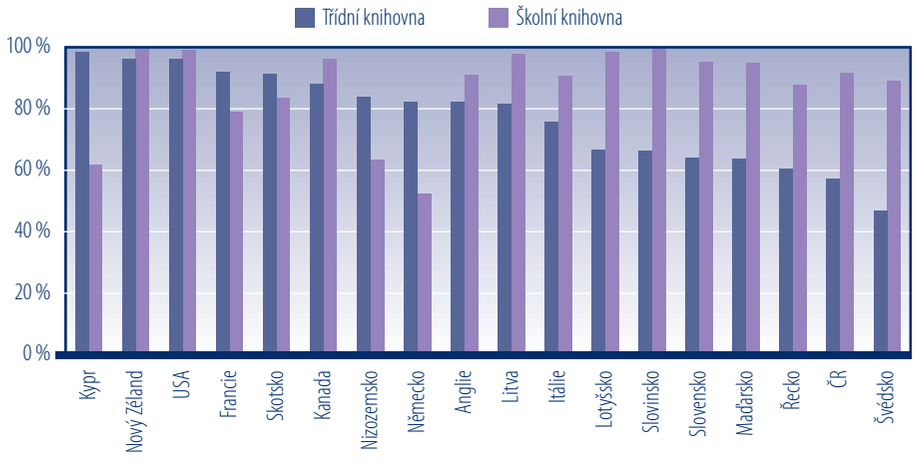

Třídní knihovny jsou méně vybavené než školní knihovny, v mezinárodním průměru obsahují 80 knižních titulů, v **České republice** pouze 30. Naproti tomu v anglicky mluvících zemích (Kanada, Anglie, USA) je v třídních knihovnách více než 200 knižních titulů.

3.3.2 VYUŽÍVÁNÍ ŠKOLNÍCH A TŘÍDNÍCH KNIHOVEN PŘI VÝUCE

ŠKOLNÍ KNIHOVNY

Ve všech zemích jsou sice *školní* knihovny lépe vybavené než knihovny třídní, ale zároveň jsou *méně* využívané. Žáci se do nich při výuce podívají v průměru jednou týdně až jednou měsíčně. Naopak *třídní* knihovny jsou většinou využívány *denně*. Tato skutečnost je znázorněna v grafu 3.12.

K zemím, v nichž se školní knihovny využívají nejvíce, patří Slovinsko, Moldavsko a anglicky mluvící země, zejména Nový Zéland, USA a Kanada.

V **České republice** školní knihovny příliš využívány nejsou. Školní knihovnu navštěvuje alespoň jednou týdně pouze třetina těch žáků, kteří ji mají ve škole k dispozici, mezinárodní průměr je 60 %, průměr anglicky mluvících zemí dokonce 80 %.

Školní knihovny přitom v České republice intenzivněji nevyužívají ani ty třídy, které nemají vlastní třídní knihovnu nebo čtenářský koutek. Procento žáků, kteří školní knihovnu využívají alespoň jednou týdně, je zde stejně malé jako v případě žáků, kteří třídní knihovnu k dispozici mají.

Problematika školních knihoven by si zasloužila podrobnější zkoumání. Nevíme například, jaké knihy jsou v těchto knihovnách k dispozici a jakým způsobem se s nimi při výuce pracuje. Rovněž by bylo zajímavé zjistit, zda v některých zemích nejsou školní knihovny určeny spíše pro učitele než pro žáky. Data z výzkumu PIRLS bohužel nemohou dát na tyto otázky odpověď.

Graf 3.12
Využívání školních a třídních knihoven

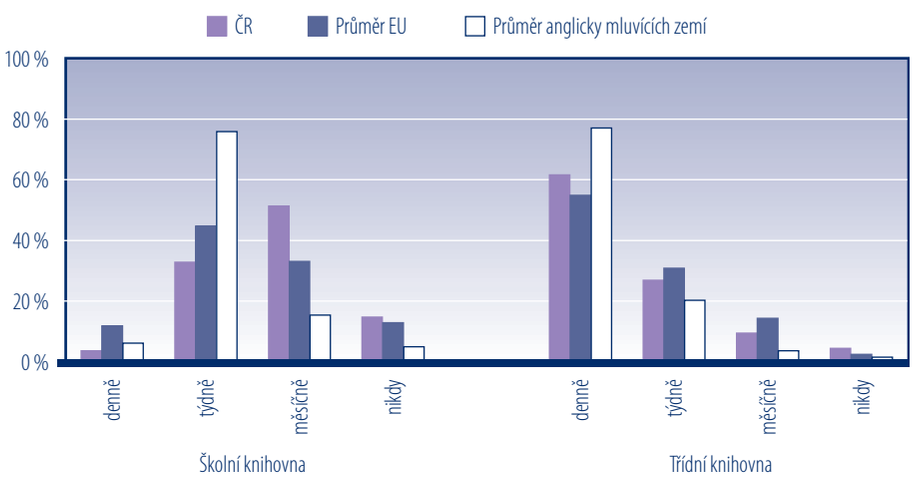

TŘÍDNÍ KNIHOVNY

Využívání třídních knihoven je v České republice poměrně časté a odpovídá průměru zemí EU. Avšak jak bylo již uvedeno, třídní knihovny nejsou příliš dobře vybaveny a k dispozici je má pouze o málo více než polovina žáků.

ROZDÍLY MEZI MĚSTEM A VENKOVEM

Pokud jde o využívání knihoven, existují v České republice poměrně výrazné rozdíly mezi městskými a venkovskými školami. *Na venkově* je nejen vyšší procento žáků, kteří mají k dispozici třídní knihovny nebo čtenářské koutky (68 % oproti 50 % ve městech), ale také jsou zde tyto knihovny *více využívány*.

Jak ukazuje tabulka 3.1, školní knihovnu využívá alespoň jednou týdně téměř polovina žáků venkovských škol, v městských školách je to necelá jedna třetina. Z žáků, kteří mají k dispozici třídní knihovnu, ji na venkově denně využívá zhruba 80 % žáků, ve městě pouze 56 %.

Tabulka 3.1
Využívání školních a třídních knihoven v ČR (žáci v %)

	ŠKOLNÍ KNIHOVNA		TŘÍDNÍ KNIHOVNA	
	město	venkov	město	venkov
Denně	2 %	9 %	56 %	79 %
Týdně	29 %	38 %	34 %	5 %
Měsíčně	51 %	45 %	8 %	15 %
Nikdy	18 %	8 %	3 %	0 %

3.3.3 SOUVISLOST S VÝSLEDKY ŽÁKŮ

ŠKOLNÍ KNIHOVNY

Ve většině zemí *roste* průměrný bodový *výsledek* žáků spolu s počtem knih ve školních knihovnách. V **České republice** se souvislost mezi výsledky žáků a velikostí školních knihoven *neprokázala*. To je pravděpodobně dáno tím, že u nás školní knihovny při výuce čtení hrají spíše okrajovou roli.

TŘÍDNÍ KNIHOVNY

Ve výzkumu PIRLS se ukázalo, že se rozdíly ve výsledcích *mezi zeměmi* dají částečně vysvětlit nestejným využíváním třídních knihoven. Země, v nichž jsou třídní knihovny využívány více, v průměru dosahují lepších výsledků.

Pokud sledujeme rozdíly ve výsledcích žáků *uvnitř* některé země, tento vztah již neplatí, a to u většiny zemí. **Česká republika** je však jednou z devíti zemí, kde využívání třídních knihoven s výsledky žáků souvisí. Žáci, kteří u nás využívají třídní knihovnu denně, u nás dosahují v průměru o 15 bodů lepších výsledků než ti, kteří třídní knihovnu buď vůbec nemají, nebo ji sice mají, ale využívají ji méně často.

Encyklopedie

V **Norsku** školy nebo třídy pořádají týdny nebo měsíce čtení, kdy jsou žáci vybízeni k návštěvám knihovny, výběru knih, jejich čtení a shrnutí toho, o čem kniha je, a k následné diskusi se spolužáky, kteří tutéž knihu přečetli. Místní knihovny se těchto akcí často účastní.

Ve **Švédsku** existuje projekt „Místo pro jazyk", který vznikl z podnětu Národní agentury pro vzdělávání a je jí zároveň sponzorován. Jeho cílem je posílit aktivní roli školních knihoven při rozvoji jazyka a literární gramotnosti žáků.

Na **Islandu** je významnou součástí výuky čtení to, že jsou žáci učitelem podněcováni k návštěvě školní a veřejné knihovny. Učitel jim rovněž při návštěvě knihovny s výběrem knih pomáhá.

3.3.4 PŮJČOVÁNÍ KNIH PRO ZÁBAVU

Kromě využívání školních a třídních knihoven při výuce si mohou žáci půjčovat knihy také pro zábavu. Žáci měli odpovědět, jak často si pro zábavu půjčují knihy ze školní nebo místní knihovny. V mezinárodním průměru si knihy pro zábavu alespoň jednou týdně půjčuje 43 % žáků a jednou či dvakrát za měsíc 32 % žáků. Situace v zemích EU a v anglicky mluvících zemích je znázorněna v grafu 3.13.

Graf 3.13

Podíl žáků, kteří si půjčují z knihovny knihy pro zábavu alespoň jednou týdně

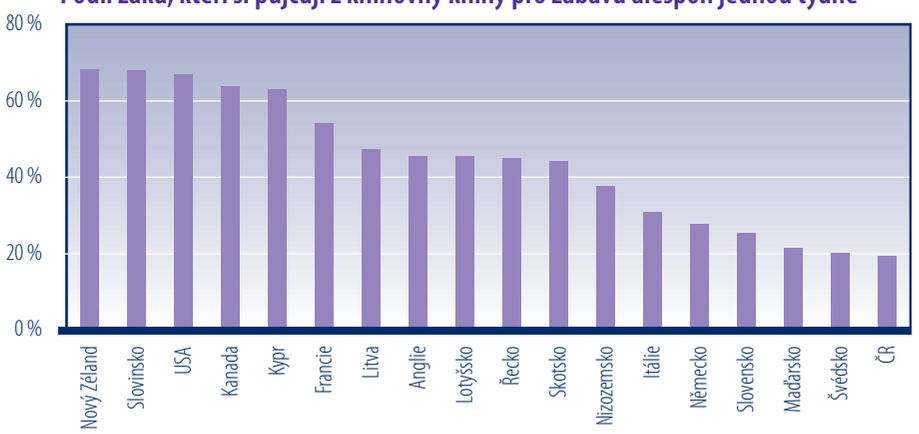

Ze zemí EU a anglicky mluvících zemí si žáci půjčují knihy pro zábavu nejčastěji na Novém Zélandu, ve Slovinsku, v USA, Kanadě a na Kypru. S výjimkou Kypru jde o země, v nichž jsou zároveň nadprůměrně využívány školní či třídní knihovny pro účely výuky.

V **České republice** si knihy pro zábavu týdně půjčuje pouhých 19 % žáků, *43 % žáků nikdy nechodí* do knihovny. To je po Maroku druhá nejnižší návštěvnost knihoven ze všech 35 zúčastněných zemí.